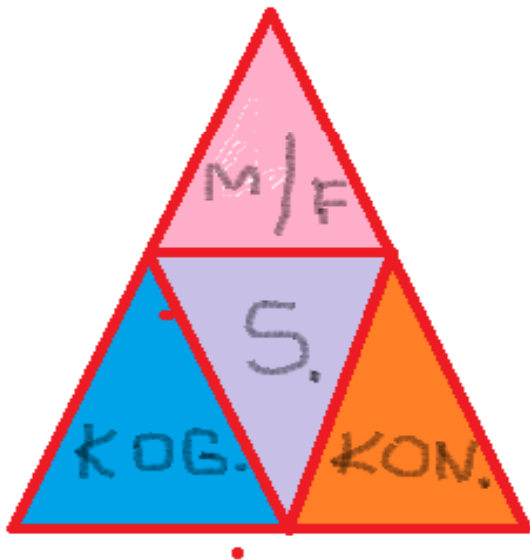

Treće predavanje iz Metodike fizičkog vaspitanja 1 sa zadacima (predavanja i vežbe)

- Motorički razvoj dece predškolskog uzrasta
 - Definisanje
- Pravilnosti (principi) motoričkog razvoja
 - Pokret i faze razvoja pokreta
 - Refleksi

MOTORIČKI RAZVOJ DECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA

Motorički razvoj predstavlja sastavni deo celokupnog razvoja deteta.

Još jednom ćemo se podsetiti „velikog trougla“ koji celovito uklapa „male trouglove“:

- MOTORIČKI/FIZIČKI RAZVOJ
- SOCIJALNI RAZVOJ
- KOGNITIVNI RAZVOJ
- KONATIVNI RAZVOJ

Motorički razvoj - definicije

- Motorički (motorni) razvoj podrazumeva promene u kretanju tokom čitavog života (Hejvud i Gečel, 2017).
- Motorni razvoj – adaptivna promena u motornom ponašanju u toku života (Gallahue, 2010)

Motorički razvoj je kontinuirani proces kroz koji dete stiče **kretne obrasce i veštine**, uključuje različite faktore:

- **Nervnomišićno sazrevanje**
- **Fizički rast, biološki rast**
- Rezidualne efekte prethodnih motoričkih iskustava i
- **Nova motorička iskustva**

Zrenje i učenje

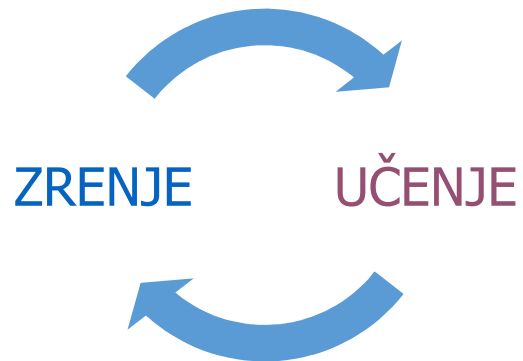
su dva glavna faktora razvoja motorne aktivnosti.

Zrenje je uslovljeno biološkom izgradnjom organizma koja je skoro nezavisna od spoljašnje sredine.

S druge strane, za motorni razvoj dece značajna su i iskustva koja se stiču pod uticajem životne sredine, u interakciji sa rastom i sazrevanjem.

Može se zaključiti da su od rođenja, motorički i biološki procesi sazrevanja „stalno u poslu“ (Vaivre-Douret, 2011), da su pod uticajem genetskih faktora, ali i pod uticajem okoline (individualno iskustvo deteta u datom okruženju, obrazovni stavovi ljudi koji okružuju dete i dr.).

INTERAKCIJA ZRENJA I UČENJA

Jedna mala zanimljivost: Na večite dileme i pitanja sa koliko procenata na razvoj utiču zrenje i učenje, odgovor jednog „vickastog“ naučnika je bio: 100% zrenje i 100% učenje

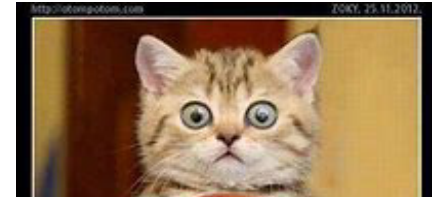

Pravilnosti (principi) motoričkog razvoja

Na predavanju u školi, kada smo obrađivali RAZVOJ, govorili smo o pravilnostima (principima) razvoja. Ovom prilikom ćemo ih samo navesti, uz konstataciju da se i MOTORIČKI razvoj odvija na taj način.

- **Strogi red motornog razvitka (konstantnost razvojnog reda)**
- **Alternativnost**
- **Tendencija prelaza korišćenja velikih mišićnih grupa na koriš. Malih**
- **Tendencija razvoja od opšteg ka specifičnom načinu reagovanja**
- **Intermitentnost**
- **Prelaz sa obostranog korišćenja ekstremiteta na jednostrano korišćenje**
- **Tendencija ka sve većoj ekonomičnosti mišićnog rada**
- **Razvijanje usklađenosti pokreta prema središnjoj osi tela**

Opširnije pogledati u knjizi *Dete u pokretu*, str. 38-41.

1) Prvi zadatak za studente: Izabrati jednu pravilnost (princip) razvoja i potkrepiti je konkretnim primerom motoričkog razvoja dece predškolskog uzrasta (primer koji nije dat u knjizi *Dete u pokretu*)

Poželjne su i ilustracije.

1) Dodatni prvi zadatak za studente koji slušaju izborni predmet Metodika fizičkog vaspitanja dece jaslenog uzrasta: Izabrati jednu pravilnost (princip) razvoja i potkrepiti je konkretnim primerom motoričkog razvoja dece jaslenog uyrasta (primer koji nije dat u knjizi *Dete u pokretu*)

POKRET (kretanje)

- POKRET je elementarni oblik svake motorne aktivnosti
- POKRET je posrednik između onoga što se teži, i onoga što se ostvaruje
- Javlja se u 4. mesecu intrauterinog života

Na video snimku se mogu videti pokreti u intrauterinom periodu života (pokreti ruku, grimase, sisanja)

http://www.ringeraja.rs/clanak/4d-snimak-pokazuje-sta-radi-beba-u-stomaku_5912.html

Kakvi su prvi pokreti?

- Dete se u početku bori sa skupovima pokreta. Prvi pokreti su najnezgrapniji i najrasplinutiji.

Primer: pokreti novorođenčeta dok plače, nekontrolisano pokreće ruke, noge, glavu...

<https://www.youtube.com/watch?v=LOYppehAYDM>

- Prvi pokreti su bilateralni (obostrani), zatim unilateralni (jednostrani)

Primer: dete hvata predmete najpre sa obe ruke, zatim, pojedinačno, jednom rukom

- Dete najpre stiče kontrolu pokreta u gornjim delovima tela, a zatim niže u donjim ekstremitetima.

Primer: dete najpre hvata predmete, sedi, a kasnije hoda...

- Pokret se ne može odvojiti od svoje projekcije u prostoru, odnosno, njegova usmerenost zavisi od strukture prostora.
- Pokret samim svojim postojanjem podrazumeva sredinu u kojoj se razvio.
- Najpre je to lutajući pokret i treba ga usmeravati, naravno, tek sa prelaskom određenog fiziološkog praga, jer ovakvim aktivnostima odgovaraju različiti nivoi funkcionalne organizacije.
- Međutim, samo učenje pri ovakvim aktivnostima nije dovoljno, ma koliko važno bilo.
- Spojevi između pokreta i njihovih ciljeva pojavljuju se kroz uzastopne etape.

FAZE RAZVOJA POKRETA

- REFLEKSNA FAZA (prvih nekoliko meseci)
- RUDIMENTARNA FAZA (do 2 godine)
- FUNDAMENTALNA FAZA

Inicijalna 2-3 godine

Elementarna 4-5 godine

Faza sazrevanja 6-7 godine

- SPECIJALIZOVANA FAZA OD 7-13 G.

U knjizi *Dete u pokretu* pročitati: Faze razvoja pokreta prema Bojaninu (str. 44) i Pijažeu (str. 45 i 46)

2) Drugi zadatak za studente: Izabrati jednu od nabrojanih faza razvoja pokreta koja odgovara deci predškolskog uzrasta i orijentaciono za nju vezati i opisati razvoj jednog kretanja (npr. puzanja)

2) Dodatni drugi zadatak za studente koji slušaju izborni predmet Metodika fizičkog vaspitanja dece jaslenog uzrasta: Izabrati jednu od nabrojanih faza razvoja pokreta koja odgovara deci jaslenog uzrasta i orijentaciono za nju vezati i opisati razvoj jednog kretanja (npr. puzanja)

Spontani pokreti (stereotipi)

- Novorođenče ispoljava spontane i refleksne pokrete.
- Pokreti uvijanja, bacanja rukama i nogama predstavljaju **spontane pokrete (stereotipe)**.
- Ranije su pedijatri smatrali da spontani pokreti nemaju naročitu svrhu, danas znamo da to nije baš tako.
- Primera radi, istraživanja pokazuju da šutiranja u leđnom položaju i pokretanja ruku bebe izvode ritmično, sa koordinisanim obrascem.
- Naučnici pretpostavljaju da postoji neka veza između spontanih i namernih pokreta, da možda spontani pokreti čine deo temelja na kojima se grade svesni pokreti (Džensen i sar., prema, Hejvud i Grečen, 2017).
- Spontani pokreti su opštiji od refleksa i nisu lokalizovani.

Refleksi

- Za razliku od spontanih pokreta, **refleksi su nesvesni pokreti (reakcije) na određenu draž.**
- Javljaju se još u prenatalnom periodu, pa na rođenju beba ima **primitivne reflekse** koji kasnije nestaju oko 4. meseca.
- Kod novorođenčeta zapažamo mnoge pokrete koji su u filogenetskoj vezi sa refleksima hvatanja sisara koje majka nosi.
- Odstupanje od tipičnog obrasca pojavljivanja i nestanka refleksa može da ukaže na problem (patološko cerebralno stanje) koje može dijagnostikovati samo visokoobučeni profesionalac. Nestručne osobe ne bi trebale da procenjuju reflekse zbog mogućeg previda nekog aspekta sredine usled koje reakcija može izostati.

Fotografija koja ilustruje da refleksi nastaju u prenatalnom periodu
Uslikana je na Univerzitetu Vanderbilt u Tenesiju gde je doktor operisao
trudnicu čija bebica je bila ugrožena.
Bebina ruka je za trenutak uhvatila prst hirurga...

- **FIZIOLOŠKI REFLEKSI: GUTANJA, KIJANJA, PRAŽNENJA CREVA, ŠTUCANJA, SISANJA** itd.
- **PRIMITIVNI REFLEKSI: HVATANJA (DARVINOV), MOROOV REFLEKS, REFLEKS BABINSKOG, PATELARNI REFLEKS** itd.
- Kod novorođenčeta se javljaju i **posturalne reakcije – gravitacioni refleksi** koji pomažu bebi da održava položaj tela u promenljivoj sredini. Javljaju se posle 2. meseca i zadržavaju do kraja prve i početka druge godine života. Mada, ovi refleksi se nikada u potpunosti ne gube. Primer za to je refleksno postavljanje ruku prilikom padova.
- Treća vrsta refleksa su **lokomotorički refleksi** automatskog hodanja, plivanja i puzanja. Tu leži odgovor za male bebe koje naizgled znaju da plivaju, pedaliraju nogama (to je samo refleks plivanja ili hodanja koji će nestati mesecima pre nego što dete zaista nauči da pliva, hoda ili puzi).

Darvinov refleks (hvatanja)

Slabi do 4 meseca

Opis: Ako novorođenčetu stavimo u ruke prst ili neki predmet, ono ga može tako jako stegnuti, da ga zajedno sa predmetom možemo podići

Na prethodnoj fotografiji uočavamo upravo Darvinov refleks

Moroov refleks obuhvatanja

- Kod bebe se zadržava do četvrtog meseca
- **Opis:**
 - ruke i noge se simetrično šire, da bi se, zatim, sastavile u vidu luka
- Šta ga izaziva?

Takvim pokretima novorođenče odgovara na svaki iznenadni stimulus (jak zvuk, potres, osećaj gubitka podloge i sl.), pokazujući izvesnu reakciju straha.

Vigotski u ovim arhaičnim rudimentarnim motoričkim ponašanjima nalazi tragove posebne biološke zavisnosti novorođenčeta od majke.

Babinski refleks

- Do prve godine se kod beba javlja i Babinski refleks

Opis:

sastoji se od istežanja nožnog palca prema gore i lepezastog širenja ostalih nožnih prstiju kada se nekim predmetom draži taban noge.

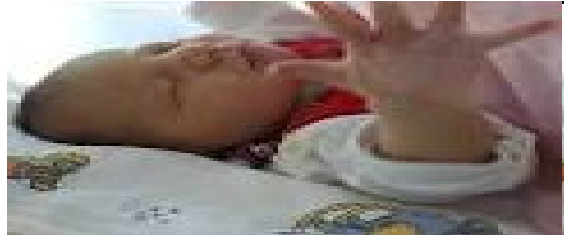
3) Treći zadatak za studente: Imenovati reflekse na fotografijama:

Slika 1:

Slika 2:

Slika 3:

Slika 4:

Slika 5:

4) Četvrti zadatak za studente: Uraditi zadatak broj 15 u knjizi *Dete u pokretu (praktikumu)* na strani 166: OPISATI I ILUSTROVATI JEDAN REFLEKS PO IZBORU

Rok za slanje predispitnih zadataka:

Predstavnici grupa će urađene predispitne zadatke poslati do 2.12.2020. godine

Tema u najavi: Razvoj motorike u prvoj godini života

